

Jose Migel Barandiaranen ekarpena Arkeologia, Etnografia eta euskal Mitologiara IV

18.Jun - 19.Jun 2026

Cod. K02-26

Mod.:

Streaming Face-to-face

Edition

2026

Activity type

Summer course

Date

18.Jun - 19.Jun 2026

Location

Ataun

Languages

Basque

Academic Validity

20 hours

Organising Committee

Fundación
BBVA

Description

Jose Miguel Barandiaranek ikerketa lerro ezberdinetan, hala nola, arkeologia, etnografia, etab., sakondu zuen eta, azken urte hauetan, bere bizitzaz eta lanaz hain ezagunak ez diren gaiak landu dira Uda Ikastaroetan. Aurten, Seminarioko urteetako giroaz eta eboluzionismoaren inguruan zuen ikuspegira hurbiltzeko aukera izango dugu.

Bere landa-lanen emaitza emankorrek, etnografian eta arkeologian bildutako aztarnetan eta informazioan sakontzeko aukera eman diete ondorengo belaunaldiei. Horrela, bere inguruan ikertzen jardundako Etniker Taldeetako kideek XX mendearen bigarren erdi aldean jorratutako gaiak, gaur egun, beste ikuspuntu batzuetatik berrinterpretatu ahal dira. Gainera, bere metodologia etnografikoa, egungo garaira egokituta, orain arte aztertu gabeko Nafarroako eskualde batean aplikatuz lortutako datuen eta hausnarketaren berri izango dugu.

Azkenik, arkeologia arloan aurkikuntza berriei esker, historiaurrearen amaierako herrisken inguruko erasoen datu berriak ezagutzeko aukera izango dugu, eta genetikaren eta filologian egindako azken ikerketek aspalditik ezagunak diren aztarnek eskainitako informazio berria izango dugu.

Objectives

Jose Miguel Barandiaranen bizitzan eta lanetan sakondu, balioa emateko eta haren ekarpenak gizarteratzeko. Euskal Historiaurrearen oinarriak finkatu zituen diziplina anitzeko lehen ikerketa taldeari buruz sakonduko da.

J.M. Barandiaranen bizitza eta lanak garaiko gizartean nola txertatzen ziren azaltzen saiatu.

Euskal mitologiako pertsonaia entzutetsuenen eta megalitoen onomastikaren inguruan hausnartzea e interpretatzea.

Arkeologia eta genetikaren arloan, azken hamarkadan egin diren aurrerapenak aurkeztea.

Course specific contributors

[Jose Miguel Barandiaran Katedra](#)

Program

18-06-2026

08:45 - 09:00	Registration
09:00 - 09:15	“Ikasturtearen irekiera” Juana Goizueta Vértiz EHU - Gipuzkoako Campuseko ErrektoreordeaLanguage: Basque Martin Aramendi Arana Ataungo Udala - AlkateaLanguage: Basque Jose Antonio Mujika Alustiza EHU - IrakasleaLanguage: Basque
09:30 - 10:20	“Euskal pentsamendua Gasteizko Seminarioan” Jon Mentxakatorre Odriozola Mondragon Unibertsitatea - IrakasleaLanguage: Basque
10:30 - 11:20	“Aita Jose Migel Barandiaran, antieboluzionista begi-bistakoa” Kepa Altonaga Sustacha UPV/EHU - IrakasleaLanguage: Basque
11:30 - 12:20	“Etniker proiektuaren datu etnografikoen berrirakurketa ikuspegi feministatik” Maialen Altuna Etxeberria UPV/EHU - IrakasleaLanguage: Basque
12:30 - 13:20	“Nafarroako landa mundutik mundu industrialerako bidea: esparru domestikoak aztergai” Kristina Maria Pozo Sevilla UPV/EHU - IkertzaileaLanguage: Basque

19-06-2026

09:10 - 10:00	“Su eta gar: Gatazkaren Arkeologia Burdin Aroan mendebaldeko Pirinioetan “ Mattin Aiestaran De La Sotilla Aranzadi Z. Elkartea - ikertzaileaLanguage: Basque
10:10 - 11:00	“Aintzinaroko jainko-jainkosak Barandiaranen mitologia hiztegia” Luis Mari Zaldua Etxabe Euskal Filologian doktorea eta euskaltzain urgazlea - Euskal Filologian doktorea eta euskaltzain urgazleaLanguage: Basque
11:25 - 12:15	“Vida y muerte en las sociedades megalíticas vascas: una mirada a nuestro pasado a través del ADN antiguo” Iñigo Olalde Marquinez Facultad de Farmacia - IkerlariaLanguage: Basque
12:30 - 13:20	“Barandiaranen bidetik, herri txikietako bizimoduetan etnografia gaur egun” Iosu Ozaita EHU - IkertzaileaLanguage: Basque

Directed by

Jose Antonio Mujika Alustiza

UPV/EHU

(Beasain, 1957) Doktorea Historian eta UPV/EHUko Gasteizko Letretako Fakultateko Irakasle Titularra. Aranzadi Z. Elkarteko kidea eta UZEIn ere ibilia arkeologia/historiaurrerako euskarazko hiztegia lantzen. Ikerketa-lerro ezberdinak garatu ditu: Euskal Herriko aztarnategietan aurkitutako historiaurreko tresneria, hezurkizkoa (Isturitz, Urtiaga, Santimamiñe, Santa Catalina, Arenaza, etab.) eta harrizko (Praileaitz I, Herriko Barra, etab.). Landa-lana (miaketak, indusketak) Goierriko megalitotan egin du (trikuharrietan -Trikuaitzi, Zorroztarri, Praalata, etab.-, harkutxetan -Aitxu, Atxurbi-, eta baratze edo harrespiletan -Ondarre, Beaskin-), eta baita Arabako Errioxako sarbidedun trikuharrietan ere, J. Fernandez Erasorekin lankidetzan. Deba inguruko hainbat kobetako indusketak (Astigarraga, Aizkoltxo, etab.) egin edo aztertu ditu (Praileaitz I) lankidetzan X. Peñalverekin eta S. San Joserekin. Proiektu lehiakor nazional publikoko kide ere izan da eta baita zuzendaria ere. Azken urteetan, Aralarrek, Neolitotik aurrera eta garai historikoetan, mendi inguruak izan duen erabilera edo kudeaketa arkeologikoki aztertzen ari da beste ikerlari batzuekin.

Teachers

Mattin Aiestaran De La Sotilla

Historian lizentziatua EHU 2016an eta masterra Kuaternarioan unibertsitate berean 2017an. 2019tik doktorego tesia egiten ari da EHU berean Irulegiko aztarnategiaren inguruan (Aranguren Ibarra, Nafarroa) eta aztarnategi horretako arkeologo zuzendaria da. EHUko GIZAPRE IT-1435-22 ikerketa taldeko kidea da. Gainera, formazio aldi honetan kronologia protohistoriko eta erromatarreko hainbat esku-hartze arkeologikoren zuzendaria izan da Aranzadi Zientzia Elkarteko Arkeologia Historikoko Sailaren bitartez, bertako kide ere badelako. Ikerketa eta argitalpenei dagokienez, hainbat lan argitaratu ditu aldizkari espezializatuetan, horietako batzuk nazioarteko aldizkarietan. Hainbat arkeologia-jardunaldi espezializatutan parte hartu du eta dibulgaziozko hitzaldi ugari eman ditu Irulegiko aztarnategia eta Burdin Aroaren inguruan Pirinio inguruetan.

Kepa Altonaga Sustacha

Kepa Altonaga (Loiu, 1958) Biologia-ikasketak Euskal Herriko Unibertsitatean: 1980. urtean lizentzia eta 1988an doktore-gradua. "Zoogeografia", "Zoologia" eta "Biologiako Kontzeptuak eta Metodoa" irakasten ditu Zientzia eta Teknologia Fakultatean. Hainbat ikerketa burutu ditu Iberiar Penintsulako bare-barraskiloen taxonomiaren eta banaketaren gainean: Eusko Legebiltzarrak Munibe Saria eman zion bere ikerketa-taldeari 1992an. Gazterik euskaltzaletu zen, Caro Baroja irakurriz, eta 1978tik aurrera UEUko kidea da, 1992-95 tartean zuzendaria izan zelarik. UZEI, Elhuyar eta Euskaltzaindiarekin kolaboratu izan du. Idazlan ugari plazaratu ditu, baina gogokoenak dibulgaziozkoak. CAF-Elhuyar Merezimendu Saria jaso zuen 2016. urtean euskarazko zientzia eta teknologiaren kulturaren egindako lanarengatik. Liburuen artean: Folin marka: marraskiloak eta euskaldunak uharte galduan (1998), Armand David, pandaren aita (2001), Etxepare, Aldudeko medikua (2006), Darwin geurean (2010), Arnaut Abadiaren zoo ilogikoa (2011), Back to Leizarraga (2015), Patagoniara Hazparnen barrena (2017), Duvoisin kapitainaren malura (2018), Iridioaren mintzoa (2021), Axularren gerizapean (2022) Patrizioak eta plebeioak (2025).

Maialen Altuna Etxeberria

Martin Aramendi Arana

Juana Goizueta Vértiz

UPV/EHU. Latin American Postgraduate Network

Licenciada en Derecho por la Universidad de Navarra (1992) y Doctora en Derecho por la UPV/EHU (2006). Profesora Agregada de Derecho Constitucional de la UPV/EHU desde 1994. ; Miembro del Instituto de Derecho Público (Centro Especial de Investigación de la Universidad de Barcelona); miembro del Comité de Ética Institucional de la Diputación Foral de Gipuzkoa y Vocal de la Junta Directiva del Profesorado de Derecho Constitucional. Vicedecana de Calidad e Innovación Docente y Decana de la Facultad de Derecho (desde 2014) y Vicepresidente de la Conferencia de Decanos de las Facultades de Derecho de España. Directora de la red Latinoamericana de posgrados. Ha recibido el premio de Ética Jurídica Domingo Arizmendi de manos del colegio de abogados de Gipuzkoa. Ha sido investigadora visitante en varias Universidades extranjeras. Ha participado en casi 20 proyectos de investigación nacionales e internacionales. Autora de más de 50 publicaciones, ha realizado asimismo cerca de 40 aportaciones en congresos nacionales e internacionales. Sus principales líneas de investigación son: Derechos fundamentales; Políticas de inmigración; Ciudadanía europea e igualdad de género principalmente.

Jon Mentxakatorre Odriozola

Artez Euskara Zerbitzua

Jon Mentxakatorre Odriozola (Galdakao, 1992) Giza Zientzietan graduatua da, eta Filosofian eta Euskal Filologian doktorea. Tesigaitzat J.R.R. Tolkienen mitopoetika aztertu zuen filosofian, eta euskal mitopoesia filologian. Mondragon Unibertsitatean ari da, gaur egungo gizartea eta euskal pentsamenduaren gaien gainean irakas-ikerketan. Filosofia Saileko arduraduna da UEUn.

Jose Antonio Mujika Alustiza

UPV/EHU

(Beasain, 1957) Doktorea Historian eta UPV/EHUko Gasteizko Letretako Fakultateko Irakasle Titularra. Aranzadi Z. Elkarteko kidea eta UZEIn ere ibilia arkeologia/historiaurrerako euskarazko hiztegia lantzen. Ikerketa-lerro ezberdinak garatu ditu: Euskal Herriko aztarnategietan aurkitutako historiaurreko tresneria, hezurkizkoa (Isturitz, Urtiaga, Santimamiñe, Santa Catalina, Arenaza, etab.) eta harrizko (Praileaitz I, Herriko Barra, etab.). Landa-lana (miaketak, indusketak) Goierriko megalitotan egin du (trikuharrietan -Trikuaitz, Zorroztarri, Praalata, etab.-, harkutxetan -Aitxu, Atxurbi-, eta baratze edo harrespiletan -Ondarre, Beaskin-), eta baita Arabako Errioxako sarbidedun trikuharrietan ere, J. Fernandez Erasorekin lankidetzan. Deba inguruko hainbat kobetako indusketak (Astigarraga, Aizkoltxo, etab.) egin edo aztertu ditu (Praileaitz I) lankidetzan X. Peñalverekin eta S. San Joserekin. Proiektu lehiakor nazional publikoko kide ere izan da eta baita zuzendaria ere. Azken urteetan, Aralarrek, Neolitotik aurrera eta garai historikoetan, mendi inguruak izan duen erabilera edo kudeaketa arkeologikoki aztertzen ari da beste ikerlari batzuekin.

Iñigo Olalde Marquín

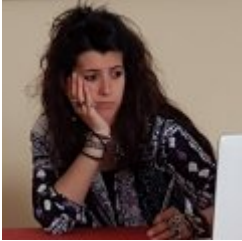
Doctor en Paleogenómica (Universidad Pompeu Fabra) y Licenciado en Biología y Bioquímica por la Universidad de Navarra. Su carrera investigadora se ha centrado en la recuperación de genomas humanos antiguos para el estudio de los movimientos migratorios y la organización social de las poblaciones Europeas durante los últimos 10 mil años, con especial énfasis en la Península Ibérica. Tras formar parte del grupo de investigación del Dr. David Reich en la Universidad de Harvard, actualmente es Investigador Ramón y Cajal e investigador Ikerbasque en el grupo BIOMICs de la UPV/EHU.

Iosu Ozaita

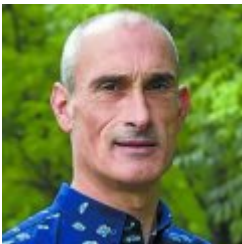
Josu Ozaita Azpiroz Antropologia Sozialean graduatua da (2015) eta Masterra burutua du (2017) Euskal Herriko Unibertsitatean (UPV/EHU). Bere ibilbidean zehar, hainbat ikerketa-beka garrantzitsu jaso ditu, horien artean Juan San Martín beka (2015), Jaime Altunarekin batera Gau Beltzaren inguruko azterketa egiteko, eta Jose Miguel Barandiaran beka (2017), Edurne Urrestarazurekin batera Arabar Errioxako

ardoaren inguruko kultura ikertzeko. Etnografiaren alorrean hainbat lan egin ditu, eta bere lan asko liburu formatuan argitaratu dira: Itzaltako kalabazen berpiztea (2018), Arabar errioxako enokultura sarea (2019), Sanferminetako azken erritua: Villavesaren entzierroa (2020), Piparra (2020) eta Be! Berastegiko artzaintzaren antropologia (2022). Euskararen inguruko hainbat taldekako ikerketan parte hartu du. Hitzaldiak eman eta artikulak ere idatzi ditu. Dibulgazioaren esparruan, Gau Beltza (2020) haurrentzako ipuina idatzi du eta hilabetero idazten du "Gastronomiaren antropologia" saila Gara egunkarian. Gaur egun, Barandiaran Katedrarekin doktoretza-tesia lantzen ari da, herri txikietako bizimoduak eta gastronomia uztartuz. Ikusentzunezko antropologian ere aritu da, eta 2025ean Donostiako Zinemaldiko "Eusko Label" saileko lehen sa

Kristina Maria Pozo Sevilla

Cristina Pozo Sevilla (Lodosa, 1993) Historian Graduatua, Euskal Herriko Unibertsitatean (2015). Emakumeen, Generoaren eta Herritartasunaren Ikasketetan masterra du Bartzelonako Unibertsitatean (2018), eta Derrigorrezko Bigarren Hezkuntzako, Batxilergoko, Lanbide Heziketako eta Hizkuntzen Irakaskuntzako Irakasleen Prestakuntzan masterra (UPV-EHU, 2020). Lizarrako (Nafarroa) BerHezi Kooperatibako kide da, berdintasunerako aholkularitza. 2025-2026 ikasturte honetan, kooperatiba honek Innova Rural programaren laguntza ekonomikoa jaso du, Nafarroako Kutxa Fundazioak eta "la Caixa" Fundazioak sustatua, Pueblerinas izena duen proiektuan egindako apustu eraldatzaileagatik. Proiektu horren helburua Nafarroako landa-munduko emakumeei ahotza eta ikusgarritasuna ematea da, hainbat formatutan. 2024az geroztik, Euskal Herriko Unibertsitatean egiten du lan, zehazki, Joxemiel Barandiaran Katedran egiten ari diren lanen barruan. Euskal landa-eremuko emakumeen inguruko ikerketa egiten du, eta doktore-tesia egiten du Geografia, Historiaurrea eta Arkeologia Sailean.

Luis Mari Zaldúa Etxabe

Gipuzkoako Parketxe Sarea

Licenciado en Filología Vasca. Doctor en Lengua y Lingüística. Académico correspondiente. Miembro de la comisión de onomástica de Euskaltzaindia. Miembro del proyecto de investigación Toponomasticon Hispaniae. Ha publicado varios libros y artículos, principalmente sobre cuestiones onomásticas.

Registration fees

FACE-TO-FACE

UNTIL 18-06-2026

[Free registration](#)

0 EUR

LIVE ONLINE

UNTIL 18-06-2026

[Free registration](#)

0 EUR

Place

Ataun

Ataun

Gipuzkoa